

Б Л А Г О

Дан се у граду, од раног јутра, богато обасјао зрацима сунца, који као да су испуштали смиреност и милошту пуну топлине за људе после јучерашњег невремена, прохладне и влажне ноћи. Професор је, изашавши на улицу, осетио задовољство кад га је угледао због тога што је, како му се чинило, подарен људима да би им било пријатно. Ипак, узроци његовог доброг расположења више су се налазили у чињеници да је завршено са испитима у школи, да је тако наступио час кад може да крене у село где је његова породица, и што ће, по лепом времену, несметано моћи да иде по граду да би завршио све своје послове пре него што увече пође на пут; али то је остало потиснуто и деловало је само посредно. Јер, одушевљење тражи једноставан разлог свом појављивању, као што је и само једноставно у заносу, и као што је и срећа једноставна, пошто не подноси бриге или неко друго расположење које захтева напор мишљења или осећање трпљења и бола.

Хитро се професор кретао по граду да би урадио све што је потребно, испуњен радошћу што ће већ сутра бити са породицом. Пут га је водио и кроз мали градски парк. Ишао је журно његовом главном стазом кад му је испред очију искочило нешто бело, што је, скакутајући у свим правцима у несигурном лету, могло да му у следећем трену улети у очи и повреди их. Замахнуо је руком и шаком је, стегавши је, ухватио то што му је летело непосредно испред главе. Отворио је пест да би видео шта је у њој. Угледао је на длану згњеченог белог лептира како последњим трзајима бележи крај свог живота. Жао му је било што је, иако нехотице, то учинио. Спустио је мртвог лептира у траву поред стазе. На тренугак се нешто замислио, али је одмах наставио да се брзо креће, поново обузет пријатним мислима и угодним расположењем.

Изгледало је да је и топао сунчан дан – после кише, грмљавине и олујног ветра – пун среће зато што га зраци сунца пријатно испуњавају светлим бојама, без застрашујућег узбуђења које је с толико моћи претходно владало, али и без појава што означавају да се у међувремену, у миру и тишини док сјаји небеска звезда постојано и траје срећа, потајно припремају силе, гомилајући снагу, да би уништиле створену благодет, бележећи много снажније трагове бола, него што срећа за собом оставља радосне.

Професор је имао малу плату па није могао да издржава жену и двоје деце; додуше, једно још није престало да буде беба. Лепо је отац говорио да не треба да му позив буде професор, него нека изабере неки други који ће му обезбедити добар живот. Сад зна да бити професор значи живети на ивици сиромаштва, што је горе од саме беде. Касније је увидео да бедни људи знају на чему су у животу, кога треба мр-

зети због свог положаја, док се људи на ивици беде надају да ће се једном приближити својим имовинским стгањем онима који су богатији и имају извеснију будућност. Они, ипак, непрекидно живе у страху да ће пасти у крајње сиромаштво. Зато, кад виде белне људе, са гнушањем, испуњеним безмерним страхом да се то и њима не догоди, окрећу главу и беже од њих.

Међутим, он је, тако рећи, још од малих ногу волео да гледа слике непознатих крајева у свету. Доцније му је учитељ – који је био велики сањар, јер се надао да ће једном обићи Земљу и видети све те дивне и чудне пределе, људе и животиње – развио љубав према географији. Његова машта у детињству представила је све то у чаробном сјају, па јој се никад није могао супротставити, нити одолети. Сан детињства носио га је кроз живот, без обзира што је, понекад, допуштао да се очево мишљење о његовом позиву показало као тачно.

Недовољна плата за пристojно издржавање породице принудила га је да је одведе у село код својих родитеља. Они су тамо имали пространу кућу и земљу, те су могли да прихвате његову жену с децом. Осим тога, радовали су се да с њима буду њихове унуке. Жена је још дојила млађу кћер. У кућним пословима помагала јој је његова мајка, а деда се бавио старијом девојчицом кад није одлазио у поље. То јој је омогућило да се више посвети, што је било и потребно, малом детету, а понекад и да се одмори. За њу је и те како било важно што су његови родитељи имућни, јер је то обезбеђивало добре услове за живот деце, па и за њен. Она није могла да се запосли зато што је, после завршених студија, одмах zatrudнела. Само што је мало одрасло и ојачало прво дете – поново је остала гравидна.

Професор је, током дана, посвршавао све послове и извршио све припреме за пут. Обишао је и пријатеље да би се поздравио с њима. Извадио је и путну карту на железничкој станици. Обавивши све то, осетио је замор али и олакшање што сада може мирно да крене својима у село. Касно увече ушао је у воз са два кофера под чијом се тежином повијао. Повремено је коферима додиривао подлогу, па му се чинило да су му се руке истеглиле под њиховим великим теретом.

У то време било је потребно да до свитања путује до варошице, где се налазила железничка станица на којој је морао да сиђе, па да, онда, пређе још неколико километара да би стигао до села у коме су његови живели. Замолио је кондуктера да га обавести кад дођу на железничку станицу до које иде. Уморан, после краће вожње, уз умирујуће уједначено клопарање које се чуло кад би точкови вагона прелазили преко крајева шина, заспао је дубоким сном. Путнички воз га је, тако уснулог, односио кроз дубоку ноћ. Кретао се споро, као да га вози човек без циља, потпуно резигнирано, јер не очекује ништа више од живота, ношен само илузијом да мора да истраје своје дане.

Из сна га је пробудио кондуктер узнемираним гласом:

– Господине, стигли сте! Пробудите се! Морате да пожурите, јер се овде воз не задржава дуго. Само што није пошао. Пожурите!

Скочио је као опарен и излетео из купеа на перон станице мале вароши у само праскосорје, бунован и уплашен што се могло догодити да не сиђе на време. Зауставио се на писак локомотиве, окренуо и видео последњи вагон воза како измиче у измаглици, потпуно нестваран лакоћом свога нестајања, као да лебди, скоро без звука, у прозачној маглини. Иза њега је летео велики лептир белих крила, који је, заједно с њим, измицао; најзад су се стопили са млечном маглином у даљини. Одједном је осетио немир, затим је избило сећање да је заборавио своја два кофера у возу. Раширио је руке у очају и почео да виче:

– Моје благо!... Моје благо!...

На перону је било мало људи који су ћутали, јер нису били расположени за разговор пошто су рано морали да устану због воза – јер су много раније долазили

на железничку станицу из страха да воз не побегне, за који се никад није тачно знало кад полази и кад одлази – па нису спавали колико им је потребно да би се одморили. Његове изbezумљено изговорене речи у тој тишини јасно су се чуле; посебно су кренуле пажњу онима који су дошли да некога испрате на пут зато што нису били обузети путном грозницом и једва су чекали да им нешто запосли мисли пошто им је од дреждења било досадно. Он је те речи упорно понављао, унезверено гледајући у правцу којим је отишао воз. Хватао се за главу и савијао тело напред, као да покушава да на перону пронађе нешто што му је врло драгоцено. Присутни су га пажљиво посматрали, дубоко уверени да је изгубио нешто што има изузетну вредност, да су у коферима, које је воз однео, вероватно предмети и новац од злата, а можда и драго камење. Шеф станице, који је отпратио воз, пришао је да га упита шта му се догодило. Испричао му је да је, у журби, заборавио да изнесе из купеа своја два кофера у којима се налази његово благо. Овај га је умиривао говорећи да ће одмах јавити следећој станици да узму кофере из воза и да их предају кондуктеру воза који долази из супротног правца кроз један час, само нека он седне на клупу испред станичне зграде и сачека.

Професор се трудио да сад буде смирен али није могао, јер, како је време процицало, све је више био обузет страхом да до својих ствари неће доћи. Шетао је по малом перону нервозно и повремено изговарао:

– Моје благо!... Моје благо!...

Људи на перону, очекујући и сами воз којим треба да стигну његови кофери, све више су поклањали пажње овим његовим речима. Желели су да га упитају шта је у њима, али су се стидели да то учине да не помисли како брину туђу бригу и не гледају своја посла, а још више да не открије њихову потајну жељу да посегну за његовом имовином, без обзира што то само замишљају, и то једино ради забаве. Забога, па они су часни људи; у ову своју врлину су неограничено варовали. Али те речи које је професор изговарао у очају – Моје благо!... Моје благо!... – никако им нису давале мира.

Шеф станице повремено је угласио у станичну зграду. Најзад је хитрим кораком и озарена лика изашао из ње и пришао несрећнику да му саопшти да је све у реду пошто су кофери пронађени и пошто ће бити убачени у воз који долази из супротног правца. На жалост, није помогло. Професору је време и даље немилосрдно споро пролазило, као да се повремено и заустављало да би поново, кад би већ био уверен да неће наставити своју нечујну и невидљиву кретњу, наставило да тече, али му се чинило све спорије и спорије.

Ново се шеф појавио из здања железничке станице ради саопштења да воз, који је требало сваког часа да стигне, има закашњење од пола сата из техничких разлога. Пришао је професору да му објасни да се то чешће догађа и да су закашњења обично дужа него ово; али, он не треба да се брине јер је већ добио обавештење о његовим коферима: они се већ налазе у просторији тог воза, коју користи кондуктер. Професор се захваљивао шефу станице што је све предузео да он добије своје ствари, само је одсутним погледом одавао неверицу да ће воз икада стићи. Није могао да шефа станице не упита:

Шта то значи из техничких разлога...?

Шеф станице му је, благо тапшући га по рамену да је воз већ стигао на претходну станицу, али да се сад врши технички преглед локомотиве и сваког вагона ради утврђивања њихове исправности за наставак путовања, па да због тога воз касни. Поново му је рекао да он нема „ама баш никаквих разлога да страхује“, јер су његове ствари у возу на безбедном месту и додао је још да су у потпуном реду пошто су кофери нађени закључани, што значи да их нико није отварао. Објашњење и уверавање шефа станице уместо да га умири само су му повећали страх и успла-

хиреност. То се видело на његовом лицу које је изражавало забринутост; повремено се грчило од бола.

Најзад се на видику појавио воз. Парна локомотива избацивала је црни дим са кишом прашине од сагорелог угља и огромне количине паре. Она је људима обузела пажњу. Подсећала их је на биће слично њима, јер се храни гутајући угаљ, испушта зној од напора паром да би се кретала брзо, чује се како јој срце лупа и пева уједначеним гласом и ритмом савлађујући велика растојања, као и снажним објављивањем пиштаљком да стиже људима у сусрет да би даље заједнички наставили куд желе или морају да стигну; показујући на тај начин свој смисао за друштвеност. Људи нису ни слутили, посматрајући је тако живу како брекће од снаге и напора и због тога толико блиску њима, како ће њу и све остале парне локомотиве заменити друге, које ће личити на ружне металне кутије. Неће се чути како им срце лупа и биће и без осталих својстава живих бића што су њихове претходнице поседовале, иако ће имати много већу снагу и брзину. Биће равнодушне, без видљивих и узбудљивих знакова за људе, сличних оним знаковима које и они собом носе обележавајући своје кретање и постојање на земљи. Тако ће им се одузети диван приказ, пун живота, што рађа пријатну узнемиреност кад се на хоризонту најпре угледа густо дим који се диже према сунцу или месецу и звездама, или према небу покривеном облацима, повремено муњама обасјаним, а затим, како се појављује и трчи им у сусрет – уз снажну буку пуну живота, величанствена у својој лепоти и испоњеној моћи – парна локомотива.

Воз се брзо кретао. Машиновођа је настојао да што пре наокнади изгубљено време. Професору се чинило да он мили и да се може у трену зауставити и онда вратити на претходну станицу. За тако изузетну појаву није тражио разлоге, које је могао да нађе у томе да је нешто заборављено да се утовари у воз, како није узета довољна количина горива или било шта друго. Једноставно је веровао и страховао како то може сваког часа да се догоди. Потпуно обузет оваким расположењем, није приметио кад је воз, снажно хукчући, ушао у железничку станицу. Поред шина налазио се шеф станице коме је кондуктер предао два кофера. Он их је спустио на тло. Окренуо се, потом, према професору који је стајао иза њега, показујући му рукама да су његове ствари ту. У намери да га потпуно увери да су му кофери враћени у сасвим исправном стању, положио је своје велике шаке на њих и снажним палчевима покушао је да покрене металну дугмад за отварање брава али се она нису ни померила. При томе му је рекао:

– Као што видите, господине, ваше благо је стигло недирнуто, јер су браве закључане и на први поглед се види да није било покушаја да их обију. Није било потребно да се толико бринете. Треба имати поверења у нашу железницу!

Професор је зграбио кофере и у великој журби промрмљао је нешто што је требало да личи, истовремено, на захвалност и извињење, кренувши према излазу да би што пре напустио железничку станицу, место свог непријатног живљења. Људи на перону видели су човека како под великим теретом садржине својих кофера иде погнут и савијених рамена, али им није измакла и помисао да их није отворио да би утврдио да ли се његово благо налази у њима. То су схватили као жељу да спречи да се види колико и какве драгоцености садрже; чак су веровали како је, поневши их, по тежини утврдио да је све у реду, да ништа не недостаје. Осим тога, није им промакло којом је брзином напуштао железничку станицу, не спуштајући кофере да се одмори, иако је стењао под тежином њиховог терета, што им је само више – много више створило уверење да он односи собом нешто што је од огромне вредности и представља велико богатство, које би им, када би било њихово, обезбедило удобан и срећан живот.

Иза железничке станице брзо се погодио с кочијашем да га повезе до села где му се налази породица, која га је жељно очекивала. Одбио је кочијашев покушај да убаци кофере у кола, већ је то сам учинио. Овај је, помало збуњен и изненађен, по матрао са колико напрезања је то професор извео. Ставио их је непосредно иза места на дасци на коме ће седети да би били уз њега за време вожње. И даље је био забринут, јер је још увек више веровао да су кофери нестали, него да су враћени и како се налазе иза његових леђа у колима. Стално их је иза свог тела опипавао рукама и сваки час се окретао да би се уверио да ли су ту у жељи да отклони и даље веома снажно осећање да су изгубљени.

Кочијаш се нашао у чуду. Још се није догодило да има овако необичну и непријатну муштерију, која му, најпре, није дозволила да утовари ствари, што је другима увек чинио, а онда их је опипавала и непрекидно се освртала да види да ли су на месту. Покушао је са професором да разговара, али је то било узалуд. На своја питања добијао је безвољне и неодређене одговоре, мала се надао да ће свог путника навести на разговор, а можда и да каже шта има у тим коферима, које је тако тешко подигао и на које пази са толиком усплахиреношћу. Некако је, одмах на почетку вожње, између њега и професора израстао бедем неповерења; јер је један зазирао од питања и разговора зато што је још био под утицајем догађаја на перону железничке станице и због опрезности коју је кочијаш изазвао запиткивањем и снажном раднозналошћу, а други је поверовао да вози својим колима човека који није баш потпуно здраве памети, и да га, због тога, не треба узнемиравати јер се не зна шта би тај непознати, чудни и нервозни човек могао да уради ако се превише узбуди. И један и други затворили су се својим бригама и сумњама, али и страхом од живота, који, из овог непријатног стања, већ у следећем трену може донети непредвиђене догађаје. У таквом расположењу возили су се даље путем, уз шкрипу кола, звуке њихових точкова и повремено фрктање коња. Кола су се само једном зауставила. Коњи су нагло стали, затим су, изненада се узнемиравши, корак-два гурнули кола назад. И тог тренутка минуо је – испред њихових очију, скоро их додирнувши – велики бели лептир, са огромним, бледим и непокретним очима, полако машући крилима. Још дуго је, за време овог путовања, професора обузимала забринутост да би га, најзад, мало попустила кад су већ прешли већи део пута.

Одлучио је да о губљењу кофера својима ништа не каже да се не би узбуђивали. Полако се, споро путујући обичним сеоским колима по пољским путевима, смиривао, па је почео да размишља и да се сећа...

Целе школске године одрицао се многих потреба. Штедео је од невелике професорске плате да би купио књиге које су му неопходне за писање докторске дисертације. Због тога је само три пута, у току године, био код својих; једанпут за време зимског распуста и два пута кад су били празници и школа није радила. Већ је доста одмакао у писању, али да би завршио дисертацију мора да има књиге које је уштеђеним новцем најзад набавио. Радовао се што је наступало време великог распуста, жељно га је током школске године очекивао, јер ће моћи да га искористи за завршавање докторског рада и да буде са својима. На селу ће имати све услове да се потпуно посвети свом послу како би што пре докторирао. Мало слободног времена, што ће му преостати, посветиће искључиво својима. Књиге које су му толико недостајале да оконча рад – набављене су. Више га ништа не може спречити да оствари циљ. Наиме, пријатељ му је, пре него што је пошао на овај пут, јавио како ће врло брзо бити слободно место доцента на факултету на коме је студирао и да има великих изгледа да га добије. Његовом пријатељу, који је већ био ванредни професор на том факултету, професор – шеф катедре, рекао је да му саветује да што пре докторира и како ће он, онда, све учинити да он добије то место доцента. Кад би се то догодило, каријера на универзитету била би му обезбеђена, јер би он све урадио да

даље напредује. Осим тога, ако постане доцент, плата ће му знатно порастати, па би, у том случају, вероватно већ почетком идуће године, могао да доведе породицу у град.

Стидео се што му породицу делимично издржавају родитељи, иако су имућнији. Не може себи дозволити да целог живота зависи од њих. Срамота је, и те како га то мучи, што као одрастао и ожењен човек још увек тражи помоћ од скоро остареле мајке и још старијег оца. Ред би био да он њима, на изванредан начин, олакша преостале дане. Не, не може више очекивати да касније решава животне тешкоће. Зато је, за њега, ова могућност да докторира и добије место доцента од пресудног значаја. Ради тога га је непрекидно опседала намера да је обавезан да сада предузме све што може – сад или никад. Он овакву прилику, каква се човеку само једанпут указује у животу, не сме да пропусти. То је разлог што ће свакако преко лета морати да заврши дисертацију, коју би онда, како је професор обећао, крајем јесени могао да брани. Ипак, мада жури да што пре оконча свој рад, одлучио је да остатак дана, пошто стиже око подне, посвети својима, које толико дуго није видео. Уосталом, раније ће лећи да би се одморио и сутрадан пуном снагом кренуо на посао.

Кад је стигао кући, жена, старија кћи и његови родитељи нису га пустили на миру ни тренутка. Није доспео ни своје кофере да распакује, само је успео да их откључа, на брзину погледом утврди како је све у реду са њиховим садржајем и да их поново затвори. Кад се завршио топли летњи дан, спустило се пријатно вече свежим која је обећавала добар сан.

На селу се рано леже. Професор је у граду скоро свако вече одлазио на спавање у неко доба после поноћи. Сад је уморан од пута, узбуђења, разговора са својима и игре са старијом кћерком, радосно дочекао тренутак кад се људи препуштају ноћи и времену сакупљања снаге за следећи дан. Рано легавши, обрадовао се што ће моћи у зору да устане и то оран за рад. До тада је имао довољно времена да се добро одмори.

Укућани су убрзо заспали. Професор је вероватно сањао током ноћи о томе како је постао доцент; жена се, можда, у сну смешкала, срећна што јој је муж дошао после толико времена; родитељи су, по свој прилици, у сновима видели оно што су на јави желели – да син остаје са породицом да живи с њима; а старија кћер свакако се у тајанственом свету ноћи играла с оцем као претходног дана – када су им снови немилосрдно пресечени догађајима који су следили после упада злих и немилосрдних људи у кућу.

Разбојници су, најпре, по мрклом мраку ушавши у кућу и ходајући кроз њу тихо, скоро нечујно закључали професорове родитеље с његовом старијом кћерком у соби на крају дугачког ходника где су иначе спавали, што значи да су се претходно добро обавестили, или су и раније знали, о распореду просторија, и скривени мраком, дрвећем и густим растињем у башти, вероватно су и видели ко где леже да проведу ноћ. Кад су укућани полегали и заспали, пажљиво су ушли, на другом крају тог ходника, у собу у којој су спавали професор, његова жена и беба. Можда су желели да неопажено изнесу кофере из куће, за које су, по свему судећи, знали да се налазе у овој просторији. Мора да су се професор или његова жена пробудили од неког шума. Вероватно је жена окренула прекидач пошто се налазио при руци на зиду да би могла лежећи да осветли и онда погледа шта је са бебом кад се пробуди или заплаче у току ноћи. То је уплашило разбојнике, јер су се на светлу одједном оцртали њихови ликови, па су се могли лако препознати. Због тога је један од њих ударио професора секиром по глави а други је његову жену заклао ножем, затим су угушили дете да не би, пошто се пробудило, вриском, случајно, привукло пажњу комшија.

Ово су биле претпоставке полицијског инспектора на основу извршеног увида на месту злочина. Он је о том ужасном крволочном чину причас смирено и

потпуно хладно људима за кафанским столом, при томе је испијао хладан шприцер. Своје једнолично и успорено изговарање речи прекидао би да би попио, сладећи се, добар гутљај вина помешаног с мало соде и цокнуо од задовољства што му оно изазива осећање блажене пријатности у пространом стомаку, који се обилато преливао преко каиша од панталона. Невероватно је колико је тај човек био равнодушан према трагичној судбини која је задесила ту породицу. Изгледа да њега никакав злочин, ма колико био зверски и крволочан, није могао узбудити. Али, ако би власник кафане, који се трудио да га уважава и због тога га је увек лично послуживао, донео шприцер недовољно хладан према његовој жељи, одмах би му се, иначе већ румено, лице зажарило. Нагло би почео и да виче како се сталној муштерији, као што је он, не сме доносити шприцер млак и блутава као сплачина. Тада би му се млохави стомак повремено трзао и тако јавно показивао како је његова нутрина повређена недовољно охлађеном, а толико жељно очекиваном, текућином.

Кад су злочинци већ упали у кућу, родитеље и старију професорову кћер пробудила је нека бука. Професоров отац је покушао да изађе, али никако није могао да отвори врата. Док је он утврдио да су врата закључана, прошло је извесно време. Прозор од собе налазио се високо од земље па није могао да кроз њега изађе из куће да би предузео што је потребно. Отворивши га, испуњен црним слутњама, викао је првог комшију да се пробуди. Овај се појавио бунован на тераси своје зграде. Професоров отац му је, вичући јер није био уверен да се овај сасвим расанио, објаснио да треба да дође и развали врата од њихове куће и собе како би из ње изашли. После неког времена, једва се пробудивши и најзад схвативши шта се од њега тражи, комшија се појавио са гвозденом палицом. Споро је развалио врата од собе у којој су се налазили професоров отац са женом и професорова старија кћи; врата од куће, кад је долазио, нашао је незакључана. Потом су сви, с мрачним предосећањем, отрчали на други крај ходника и улетели у просторију у којој су синић остали да спавају професор са женом и бебом. Угледали су у празном кревету професора расечене главе и његову жену с великом расекотином на врату, и много крви на јастуцима и чаршавима. Само је дете у свом кревету изгледало као да спава сном праведника; а можда им се то учинило немогућим да поверују да људи могу бити толики злочинци. И тада им замре живот пре крика, јаука и вриске који су огласили да им се он враћа. Комшија је, затим, видео два отворена и празна кофера, разбацане књиге по поду и креветима, и да су неке од њих биле поцепане.

Разбојници су веровали – сазнавши преко прича људи о догађајима који су се збили са професором и његовим коферима на железничкој станици, као и о његовом понашању за време војње колима до села – како ће извршити последњу крађу у животу, јер је садржај кофера толико пун богатством да више никада неће морати да се баве тако прљавим послом. Већ су били почели да граде у мислима, како су касније испричали, свој будући живот, који треба да им омогући да остваре све оно што су желели и због чега су се одали разбојништву. Сањали су како су постали угледни грађани. Непосредно пре злочина, припремајући се да изврше само крађу, баш су гласно маштали о томе. Уживали су у замишљању како су се, дошавши до богатства, преселили у велики град у коме их људи од значаја поштују, како их шеф полиције поздравља, кад год му се укаже прилика, улизујући се и клањајући од страха да им се нешто не замери и да због тога не изгуби положај или могућност да једног дана, уз њихову подршку, напредује у служби. Ишли су у својим сновима толико далеко да су себе видели како несебично заступају и бране у друштво поштене људе и како својим новцем, угледом и трудом подржавају све што води напретку. Јер, илузије кад су једном почеле да им се рађају – више нису желеле да знају за ограничења. Иако су се злочинци, на тренутак, насмејали том свом заносу, ипак су у потаји веровали својој души.

Убице су, после извршеног зверства, кренуле кроз шуму која је почињала олмах иза села своје дуго простирање, скоро до великог града. Сал су само мислиле о томе да се што више удаље од места свог злочина и да не буду ухваћене. Што су се више удаљавале од села и дубље залазиле у шуму, упоредо им се и страх, иако није сасвим напуштао, смањивао у снази, па им се чак почела, повремено и скривено, појављивати нада да ће обавити још само једну пљачку која ће свакако бити – која мора бити таква да ће им обезбелити потпуно остварење њихових жеља. При томе, заклињали су се, добро ће пазити да им се не догоди било каква грешка, па ни случајна.

Наде су им биле, у ствари, велики злочинци и крволоци зато што су их обмањивале да су сва њихова недела неважна и како ће бити заборављена ако се оне оставе, без обзира што их тако могу уништити. То сазнање о могућности престанка њиховог живота потискивале су што су више могле. Кад би му се разбојници приближили свешћу, оне би све предузеле да га удаље и на тај начин отклоне, снажно у томе потпомогнуте неизмерном жељом да живе, израслом потајно из страха да се може изненада и њихов опстанак прекинути, али и из већ настале потребе да се продужи постојање погоднијим расположењем.

Кад су злочинци помислили да су се довољно удаљили од села, сели су да се мало одморе. Омањи разбојник, након краћег предаха, заврте главом и проговори: „Књиге!... Књиге!...“ Потом, бесно бацајући, још крвавом руком, сломљену и сасушену грану, која се нашла поред места на коме је седео, повишеним гласом додаде: – Моје благо!... Моје благо!... Каквих све лудака нема на овоме свету!

Тог часа је поред њега пролетео велики бели лептир, који му је својом белином, прошараном једва видљивом зеленом бојом и модрином, осветлио лик нагло га лишивши израза беса и прекривши га бледилом и очима испуњеним леденом језом оивиченом зеленим и тамним линијама смрти.